

Indholdsfortegnelse

Opsøgende arbejde virker. 1
 Direkte kontakt til virksomheder og medlemmer er vejen frem, hvis fagbevægelsen vil øge overenskomstdækningen på arbejdsmarkedet.

Skolepraktikelever uden rettigheder. 4
 Elever i skolepraktik har ikke samme rettigheder som almindelige lærlinge.

Godt nyt fra Nice 5
 Nice-topmødet ser ud til at kunne tage de afgørende skridt til at forberede udvidelsen af det europæiske fællesskab med nye lande fra Central- og Østeuropa samt Baltikum, skriver LO's formand, Hans Jensen

Overenskomster

Opsøgende arbejde giver pote

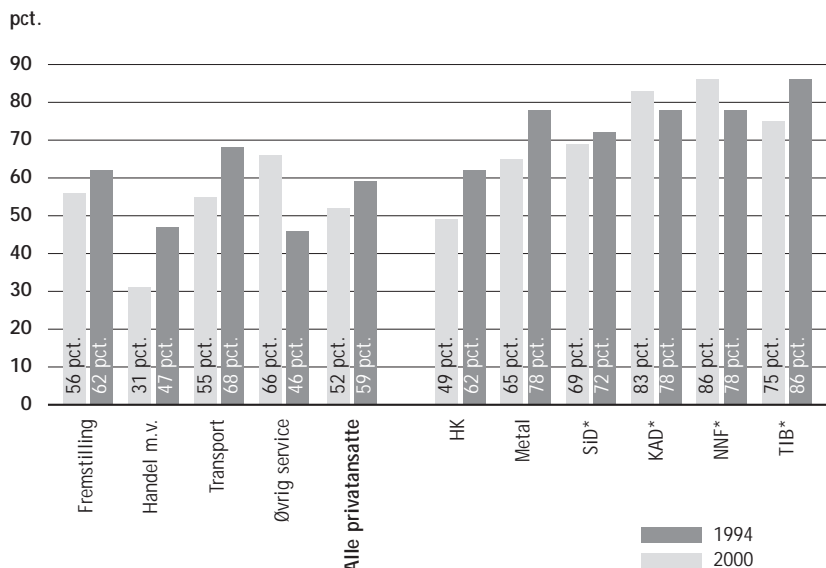
Direkte kontakt til virksomheder og medlemmer er vejen frem, hvis fagbevægelsen vil øge overenskomstdækningen på arbejdsmarkedet. Det viser erfaringerne fra LO-forbundene HK og Dansk Metal, som gennem en målrettet og systematisk indsats på få år har indgået hundredevis af nye overenskomster.

Trods den megen tale om stigende individualisering blandt lønmodtagerne er det op gennem 1990'erne lykkedes at hæve overenskomstdækningen på flere af de fagområder, hvor hovedparten af LO-forbundenes medlemmer er beskæftiget. Det viser LO's nyligt offentliggjorte undersøgelse "Ansættelses- og organisationsforhold 2000", der samtidig peger på, at meget af gevinsten tilsyneladende er hentet hjem via en bevidst satsning på direkte kontakt til virksomheder uden overenskomst.

Næstformand i Dansk Metal, Thorkild E. Jensen, siger, at denne satsning for hans forbunds vedkommende på godt tre år har ført til, at der er tegnet omkring 600 helt nye overenskomster fortrinsvis i relativt nystartede virksomheder, hvilket bekræftes af undersøgelsens resultater.

Samlet er overenskomstdækningen blandt alle privatansatte steget fra 52 procent i 1994 til 59 procent i 2000, og i Dansk Metal siger 78 procent af medlemmerne, at de er omfattet af en kollektiv aftale, hvilket er en markant stigning i forhold til en tilsvarende undersøgelse i 1994, hvor kun 65

Tilstedeværende overenskomstdækning for privatansatte lønmodtagere i udvalgte brancher og fagforbund. 1994 og 2000.

*) Ændringerne i overenskomstdækning for disse forbund er ikke statistisk signifikant. Kilde: Scheuer og Ansættelses- og organisationsforhold 2000.

Udspil 30. november 2000
 Nyhedsbrevet Udspil udgives af
 Landsorganisationen i Danmark
 Rosenørns Allé 12, 1634 København V
 Tlf. 3524 6000, fax: 3524 6308,
 www.lo.dk, e-mail: udspil@lo.dk

Ansvarshavende redaktør: Hans Jensen.
 I redaktionen: Henrik Rasch, Susse Maria Holst, Dorte Monggaard, Erik Harr og Michael Bræmer. Layout: LO. Illustration: Knud Andersen, Skønvirke. Mangfoldiggørelse ikke tilladt uden tilladelse fra LO. ISSN-nr.: 1397-9930

procent af smedene sagde, at de arbejdede under en kollektiv overenskomst. For hele fremstillingssektoren har der været en tilsvarende udvikling, hvor OK-dækningen fra 1994 til 2000 steg fra 56 til 62 procent.

Ny trend

– Nyetablerede arbejdsgivere vægrer sig i stigende grad ved at melde sig ind i de store arbejdsgiverorganisationer. Den trend lurede vi af for nogle år siden, og satte så en kampagne i gang for at få overenskomstdækket vores medlemmer på den type virksomheder, siger Thorkild E. Jensen. Han hæfter sig samtidig ved, at behovet for mere individuelt præg på aftalerne både gælder for hans medlemmer og de virksomheder, de er ansat i.

– Den mere individualistiske holdning, som vi har mødt hos vores medlemmer de seneste 5-10 år, synes vi også ses hos nogle af de nye arbejdsgivere. De kan og vil selv, og har ikke en grundlæggende forståelse for, at mange af de mekanismer, der regulerer arbejdsmarkedet, stammer fra aftaler, som er kommet i stand mellem to parter, siger Thorkild E. Jensen og roser samtidig de arbejdsgiverforeninger, som blandt andet gennem en sektions- eller brancheopdeling tilpasser deres interne struktur til virksomhedernes behov.

For HK, som ellers historisk har haft den svageste dækning, ses en tilsvarende udvikling. Hvor bare 49 procent af HK'erne i 1994 var overenskomstdækket, er niveauet i 2000 steget til 62 procent. Den udvikling smitter også af på brancheniveauet, hvor det største løft er sket inden for handel fra 31 til 47 procent. Også på transportområdet er der fremgang fra 55 til 68 procent, men her sløres billedet af, at området er præget af mange forskellige faglærte og ikke-faglærte grupper.

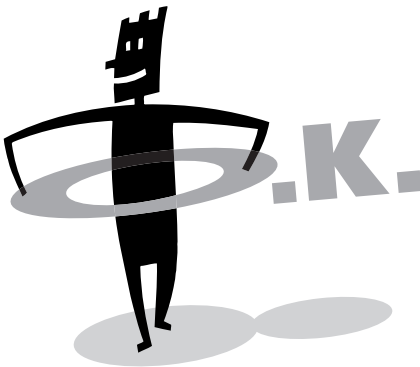
Modsat er det gået inden for kategorien "øvrige service", hvor OK-dækningen er faldet med næsten en tredjedel til 46 procent. Faldet skyldes givetvis, at der på dette område er opstået mange nye virksomheder inden for it-sektoren og andre højvækstbrancher, hvor der ikke er tradition for en høj organisationsprocent, endsige overenskomstdækning.

10.000 butikker besøgt

Formanden for de butiksansattes sektor i HK/Handel, Jørgen Hoppe, fortæller, at man midt i 1990'erne direkte ansatte faglige medarbejdere, som udelukkende havde til opgave at tegne overenskomster og hverve medlemmer.

– Efter knap to år havde vi besøgt i alt 10.000 virksomheder, og det fik vi 1.400 nye overenskomster ud af – først og fremmest hos ikke organiserede arbejdsgivere. Det var tanken, at det arbejde skulle lægges ud i afdelingerne lokalt, så de kunne fortsætte, der hvor andre havde sluppet. Men da først de særlige kampagnefolk var væk, gik det opsøgende arbejde i sig selv igen, og derfor har vi for et halvt års tid siden dannet en ny gruppe med to kolleger, der rejser rundt i landet for at få noget af det samme i gang igen, siger Jørgen Hoppe.

Samtidig med det stigende antal overenskomster har den særlige kampagne også smittet positivt af på medlemssituationen i HK/Handel, så

det samlede medlemstal nu igen er på vej opad efter et par år med tilbagegang.

Hos HK/Service har sektorformand Karin Retvig et lignende projekt i støbeskeen. Her er målet at få fagligt fodfæste på it-området, ligesom tidligere transport og turisme har været udpeget som særlige indsatsområder for HK/Service.

Karin Retvig peger på, at den særlige 50 pct.-regel, som betyder, at HK først kan kræve overenskomst på en arbejdsplads, når mere end halvdelen af de kontoransatte er HK-medlemmer, er en væsentlig årsag til, at det står så skralt til med organiseringen af store dele af kontorfaget.

– Uden 50 pct.-reglen er det min vurdering, at vi kunne nå op på en overenskomstdækning på 80-85 procent inden for Dansk Arbejdsgiverforenings medlemsvirksomheder, hvor vi i dag er nede på omkring 50 procents dækning af DA-området, siger Karin Retvig.

Ligesom Thorkild E. Jensen peger hun på, at mange mindre virksomheder ikke føler sig tilgodeset i de store arbejdsgiverforeninger, og derfor ligger problemet med at få en bedre organisering på servicearbejdsmarkedet i lige så høj grad hos arbejdsgiverne.

De nævnte tal kaldes i LO's undersøgelse "Ansættelses- og organisationsforhold 2000" for den tilstedeværende overenskomstdækning. Tallet er ikke korrigeret for, at mange lønmodtagere ikke selv er klar over, om de er ansat under en kollektiv overenskomst. Ved at stille en række kontrolspørgsmål om den pågældende har en tillidsrepræsentant, ansættelsesbevis med henvisning til en kollektiv aftale, eller om der betales til en kollektiv pensionsordning, viser det sig, at overenskomstdækningen i realiteten er omkring 10-15 procentpoint højere. Dette tal kaldes i undersøgelsen for den formelle overenskomstdækning.

Ved denne korrektion når undersøgelsen frem til, at Dansk Metal har en overenskomstdækning på 91 procent inden for fremstillingserhvervene, mens HK har overenskomst for 65 procent af de medlemmer, der er ansat inden for handel.

Yderligere oplysninger: LO-konsulent Morten Madsen på telefon 3524 6020.

Yderligere kommentarer: LO-næstformand Tine Auvig Brøndum på telefon 3524 6000.

Praktik

Skolepraktikelever uden rettigheder

Elever i skolepraktik har ikke de samme rettigheder som de elever, der har fået en ordinær praktikaftale med en virksomhed. Når det gælder arbejdsmiljø, ferie, barsel og faglige rettigheder, er skolepraktikanterne ikke omfattet af de normale regler, og det vil LO have undervisningsministeren til at ændre.

Mere end 5.200 af eleverne på tekniske skoler og handelsskoler, svarende til omkring syv procent af samtlige elever, tilbringer en større eller mindre del af deres lærlingetid i skolepraktik, hvor de ikke har samme rettigheder som deres kammerater, der har fået en almindelig praktikplads.

Mens lærlinge i almindelig praktik formelt bliver ansat af en arbejdsgiver, fortsætter skolepraktikanterne med at være elever på en skole, som vel at mærke ikke har de samme forpligtelser over for de studerende som knytter sig til et normalt ansættelsesforhold.

Dermed er skolepraktikanterne ikke omfattet af arbejdsmiljøregler, ferielov, ATP og reglerne om ligebehandlings- og sygedagpengelovgivningen.

På samme måde er skolepraktikanterne heller ikke omfattet af det fagretlige system. Det betyder, at de i givet fald ikke er berettiget til at indbringe faglige sager for Tvistighedsnævnet, men vil være henvist til at rejse sag ved det almindelige domstolssystem. Endelig har skolerne ikke pligt til at opstille en uddannelsesplan for skolepraktikanterne, på samme måde som almindelige praktikvirksomheder er forpligtet til. Alt sammen fordi skolerne ikke har status som en egentlig arbejdsgiver.

Krav om ligestilling

På den baggrund kræver LO nu, at Undervisningsministeriet tager initiativ til at løse problemet med skolepraktikken, så elever her reelt bliver ligestillet med deres kammerater, som er i ordinær praktik.

– Skolepraktikken er oprindeligt indført som en midlertidig løsning for at kompensere for manglen på praktikpladser. Men efterhånden er vi kommet derhen, hvor eleverne oplever det som en permanent ordning, og så må love og regler på området også tilpasses, så alle har lige rettigheder, siger LO-sekretær Harald Børsting.

Yderligere oplysninger: LO-konsulent Astrid Dahl på telefon 3524 6153.

Yderligere kommentarer: LO-sekretær Harald Børsting på telefon 3524 6000.

Holdningen

Fra Nice til udvidelsen

Af LO-formand, Hans Jensen

En ny EU-traktat er ved at tage form. Det ser ud til, at resultatet på Nice-topmødet i december kan leve op til forventningerne – at forberede udvidelsen af det europæiske fællesskab med nye lande fra Central- og Østeuropa samt Baltikum.

Det er fagbevægelsens holdning, at alle europæiske lande, der ønsker det – og som lever op til de fælles værdier og regler – også skal have mulighed for at være med i EU. Men på samme måde som de nye lande skal forberede sig, så skal EU også selv være klar til at optage flere. Prisen for udvidelsen må ikke blive et svækket EU, der bliver handlingslammet.

Vi ønsker fortsat et samarbejde, der effektivt kan medvirke til at udvikle vores velfærdssamfund, forbedre arbejdsvilkårene og sætte værdier før penge. Det gælder også i globale spørgsmål om miljø, faglige rettigheder og handel. Vi ønsker fri og fair handel både i Europa og globalt. Det kan kun et stærkt europæisk samarbejde sikre.

Centralt i forhandlingerne om en ny traktat står spørgsmålet om udvidet brug af flertalsafgørelser og en ændring af magtfordelingen i Ministerrådet. Mange danskere har historisk været skeptiske over for at opgive vetoretten i EU, fordi vi dermed mister garantien for at kunne blokere beslutninger, som går os imod. Men vetoretten virker begge veje, og er derfor også en hindring for at opnå fremskridt på områder, som Danmark og fagbevægelsen prioriterer højt.

Det kan derfor være fornuftigt at tage en pragmatisk i stedet for en ideologisk indgangsvinkel til spørgsmålet om vetoretten. Det gør LO, og derfor er vi tilfredse med, at det nu ser ud til, at der på to centrale områder bliver mulighed for udvidet brug af flertalsafgørelser. Det gælder i forhold til skatteområdet og vandrende arbejdstagere.

I Danmark er muligheden for at opkræve skatter afgørende for at kunne finansiere et velfærdssamfund, der dækker alle høj som lav. Det er derfor også i vores interesse, at der ikke er konkurrence mellem landene om, hvem der kan have den laveste skat, for eksempel i forhold til virksomhederne. Det vil blot føre til, at pengene langsomt siver ud af de offentlige kasser og dermed flyttes fra velfærd til profit. Men vi ønsker også, at der bliver sat en stopper for, at man kan undgå skat ved at flytte sine penge rundt i Europa.

Med den nye traktat ser det ud til, at der bliver mulighed for med kvalificeret flertal at vedtage regler, der kan fjerne skadelig skattekonkurrence, bekæmpe skattesvig og sikre os mod, at man kan unddrage sig beskatning. Men denne nye mulighed betyder hverken, at der nu skal være fælles skatter eller ensartede skattesatser i EU. Det er fortsat landene selv, der afgør, hvor meget borgerne skal betale i skat. De fælles regler skal sikre, at det som landene kræver op, også er det, der bliver betalt.

I LO havde vi faktisk gerne set, at man var gået videre og havde indført flertalsafgørelser i forhold til at kunne fastlægge fælles minimumsatser for moms og selskabsskat samt arbejdsmiljøafgifter og grønne afgifter. Men det er der ikke enighed om.

Et andet område, hvor der nu indføres kvalificeret flertal, er i forhold til vandrende arbejdstagere. De eksisterende EU-regler sikrer for eksempel, at en dansker der arbejder i et andet EU-land, fortsat også i dette land har ret til dagpenge og optjener ret til pension. Det er afgørende for fagbevægelsen, at lønmodtagere ikke stilles ringere, blot fordi de tager over Øresund for at arbejde. Derfor er vi tilfredse med, at det nu bliver muligt med kvalificeret flertal at tilpasse de ydelser, som allerede indgår. Det betyder, at lønmodtagerne hurtigt og effektivt vil kunne få sikret deres rettigheder, selv om enkelte lande ændrer i deres nationale regler.

Overgangen til flertal betyder dog ikke, at de andre lande uden om Danmark kan bestemme, at efterlønnen skal omfattes af reglerne. Hvis nye velfærdsordninger skal ind under reglerne, skal der fortsat være fuld enighed om det.

Der er fortsat et par områder, der ikke er fundet løsninger på. Det gælder i forhold til antallet af kommissærer og fordelingen af stemmer i Ministerrådet. Men de løsninger der tegner sig, ser fornuftige ud. Vi kan derfor konstatere, at vi får et EU, der både kan træffe effektive beslutninger og tage det endelige opgør med det delte Europa. Begge dele er til stor gavn for de europæiske lønmodtagere.